
ÖTÜKEN

GÜNEŞ

VE

ARSLAN

(Piyes)

Tarık Buğra

YAYIN NU: 1565
EDEBÎ ESERLER: 819

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
SERTİFİKA NUMARASI: 16267

ISBN: 978-605-155-979-7

www.otuken.com.tr | otuken@otuken.com.tr

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.®
İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 • 34433 Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 251 03 50 • (0212) 293 88 71 - Faks: (0212) 251 00 12

Editör: Ayşegül Büşra Paksoy

Kapak Tasarımı: GNG Tanıtım

Dizgi-Tertip: Damla Acar

Kapak Baskısı: Pelikan Basım

Baskı: ANA BASIN YAYIN GIDA İNŞ.SAN.VE.TİC.A.Ş
Mahmutbey Mah. Devekaldırımı Cad. 2622 Sk. Güven İş Merkezi No:6/13, Bağcılar / İstanbul
Sertifika Numarası: 20699 Tel: (0212) 446 05 99

İstanbul- 2020

Kitabın bütün yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir.
Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

Tarık Buğra (d. Akşehir 1918 – ö. 26 Şubat 1994); Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatının en önemli yazarlarından olan Tarık Buğra ilk ve orta tahsilini Akşehir'de tamamladı. Konya Lisesi'ni bitirdi (1936). Çeşitli aralıklarla İstanbul Üniversitesi'nin Tıp, Hukuk ve Edebiyat fakültelerinde ikişer üçer yıl okuyup vazgeçti. Akşehir'de çıkardığı *Nasrettin Hoca* gazetesi ile gazeteciliğe başladı. İstanbul'a gelince *Milliyet*, *Yeni İstanbul*, *Haber* ve *Tercüman* gazetelerinde fıkralar yazdı, sanat sayfaları düzenledi. Haftalık *Yol* dergisini çıkardı.

Tarık Buğra, gazetecilikle olan ilgisini 1983 yılı sonuna kadar devam ettirdi. Gazete yazılarının değişik ve kendine has özellikleri vardır. Hiçbir zaman basmakalıp düşünce ve ideolojilerin takipçisi olmamıştır. Zaman zaman dil, edebiyat ve sanat konularına da yer verdiği bu yazılarında hür, bağımsız ve meseleler karşısında tarafsız bir yazar olma vasfını kaybetmemiştir.

Tarık Buğra, edebiyat dünyasına küçük hikâyelerle girdi. Cumhuriyet gazetesinin açtığı bir yarışmada "Oğlumuz" adlı hikâyesi ile ikinci olması, onun için bir dönüm noktası olmuştur. Daha sonra *Çınaraltı* ve *İstanbul* dergilerinde hikâyeler yazmaya devam etti. Bu hikâyeler kronolojik bir sıra ile incelendiğinde ilk dikkati çeken şeyin, yazarın bir acemilik/çıraklık dönemi olmayışıdır. Hemen her yazarda takip edilen zaman içinde ustalaşma, Tarık Buğra'da görülmez. O, daha ilk hikâyesinde usta bir yazar olduğunu ortaya koymuştur. Hikâyelerinde daha çok yakın çevre, aile hayatı, sevda ilişkileri, küçük kasaba intibaları gibi ferdî ve dar çerçeveli konular göze çarpar. Tarık Buğra olay değil, atmosfer hikâyecisidir.

Roman dünyamızda Tarık Buğra'ya sağlam ve sarsılmaz bir yer sağlayan eseri hiç şüphesiz *Küçük Ağa*'dır. Bu eserde ve bunun devamı olan *Küçük Ağa Ankara'da* ve *Firavun İmanı* romanlarında Millî Mücadele ilk defa değişik bir açıdan ele alınmıştır. Daha çok devletin resmi görüşünden hareket eden Kurtuluş Savaşı romanlarının tam aksine bu üç romanda meseleler, insan/millet açısından ele alınmış, yeni ve doğru bir yorumla ortaya konulmuştur. Bu roman "tarihî açıdan Millî Mücadele'de insanın yeri, milletin yeri nedir?" sorularının cevaplarını araştırır.

Yazar, *Yağmur Beklerken* romanında Serbest Fırka denemesinin, *Gençliğim Eyvah*'da ise 1970'li yıllarda Türkiye'nin bir numaralı meselesi haline gelen anarşi olaylarının değişik yönlerini,

perde arkasını tasvir ve tahlil eder. Tarık Buğra, *Osmancık* romanı ile de, Osmanlı devletinin kuruluş yıllarını anlatmıştır. Bu eserde de cihan devletini kuran irade, şuur ve karakterin tahlili vardır.

Tarık Buğra, roman kahramanlarını idealize etmez. Onun romanlarındaki bütün tipler tabiîdir. İnsanı, en gerçek ve inkâr edilemez yanından -mizacından- ve insanın en soylu duygusundan -hüzünlerinden- ele almıştır. Bu özellikleriyle Tarık Buğra, realizmin Türk romancılığındaki en usta yazarlarından birisidir. Tarık Buğra'da belli ve kalıplaşmış bir fikri ispatlama, yorumlama ve propogandasını yapma endişesi yoktur. O, romanı, roman olarak düşünür. Tarık Buğra'yı bugün ve gelecekte sarsılmaz yapan özellik onun bu tutumudur. Ona göre roman, hatta sanat "kâinatı ve insanları bir mizaca göre yeniden yaratmaktır." Bu açıdan bakılınca Tarık Buğra, bir tahlil ustası olarak göze çarpar. Onun bazı romanlarında insan, bazılarında mesele ön plândadır, fakat ikisi de her zaman dengelidir. Tarık Buğra roman ve tiyatro gibi yarına kalıcı eserlerin en mükemmel kültür Türkçesi ile yazılacağını savunmuştur. Sanat eseri için her türlü basmakalıbı reddeden bağımsız bir sanat anlayışını benimsemiş olan Tarık Buğra, güzel Türkçesi, canlı ve yoğun üslûbu, derin tipleri ile Türk hikâye, tiyatro ve roman yazarlarının başında yer almıştır.

Eserleri: ***Hikâye:*** Oğlumuz (1949), Yarın Diye Bir Şey Yoktur (1952), İki Uyku Arasında (1954), Hikâyeler (1964, yeni ilavelerle 1969) ***Tiyatro:*** Ayakta Durmak İstiyorum, Akümülatörlü Radyo, Yüzlerce Çiçek Birden Açtı (1979) İbiş'in Rüyası, Bir Ben Vardır Benden İçeri, Güneş ve Arslan ***Gezi Yazıları:*** Gagaringrad (Moskova Notları) (1962), ***Fıkra ve Deneme:*** Gençlik Türküsü (1964), Düşman Kazanmak Sanatı (1979), Bu Çağın Adı (1990), Politika Dışı (1992). ***Roman:*** Siyah Kehribar (1955), Küçük Ağa (1964), Küçük Ağa Ankara'da (1966), İbiş'in Rüyası (1970), Firavun İmanı (1976), Gençliğim Eyvah (1979), Dönemeçte (1980), Yalnızlar (1981), Yağmur Beklerken (1981), Osmancık (1983). ***Senaryo ve oyunu:*** Sıfırdan Doruğa-Patron (1994).

Bu Bir Tarihî Oyun Değildir

"Güneş ve Arslan"daki olay ve kişilerin yarıdan pek çoğu yakıştırmadır, geri kalanlar da bu yakıştırmalara göre düzenlenmiştir. Kısacası, "Güneş ve Arslan" tarihî bir oyun değildir, belki bir masaldır; ama evvel zaman içinde yerine, gelecek zamanlar içinde diye başlanacak bir masal.

Kişilerin isimleri, unvanları ve birkaç olay belli bir dönemi ve toplumu düşündürtebilecektir.

Bunu önlemeyi çok isterdim. Önleyebilirdim de. Meselâ, İmparatorluğunu geniş çapta ve kendi eliyle tasfiye eden İngiltere bu oyundaki özlem -veya düş- için uygun bir ortam olabilirdi.

Gene meselâ, daha güçsüz ülkeleri sömürgeleştiren ekonomik veya fiziki güçlerden birini de oyunumuzdaki barışa ve bağımsızlığa yönelen aynı özleme erişmiş gösterebilirdim.

Ama ben İngiltere'yi de, İngilizleri de, öteki toplumları da bilmem. Oysa töreleri, kültürleri, dünya görüşlerini kapsaması gereken bu ilgi, masalı gerçeklerden koparmamak için şarttır. Bu yüzden konuyu az buçuk bildiğim kültür, anlayış ve davranış ortamına yerleştirdim. Aslında bu ortam da sınırlı bir bölge ve tarih değildir, bir karmadır.

Masalımız bir bakıma, "Yurtta barış, cihanda barış" ilkesine bağlanabilir ve Misak-ı Milli bilinci ile özetlenebilir; yâni bize yabancı gelmez. Bana oyunu yazdırtan dilek de, o ilke ile o bilincin Türkiye'miz dışında da paylaşılıp benimsenmesi oldu.

Tarihte yer almamış bir ülkenin yaşamamış sultanı Nureddin şöyle diyor:

"Zafer tutkusunun yaşamaktan ve Tanrı'dan uzaklaşmak olduğunu düşünürüm, cihangirlik tutkusunun kişisel ve evrensel mutlulukla bağdaşamayacağını düşünürüm."

"Güneş ve Arslan" bu düşüncenin, doğruluğuna bütün benliğimle inandığım bu düşüncenin benimsendiği bir dünya özlemi ile yazılmıştır. Ve bugünkü dünyada bu özlemi duyan yüz milyonların yaşadığını biliyorum. "Güneş ve Aslan"ı yazarken isterdim ki, bu yüce özlemi -ne kadar cılız olsa da- Türkçe bir ses de, bir Türk yazarı da belirtsin, arkalasın, desteklesin.

Evet, "Güneş ve Aslan" tarihî bir oyun değildir, bir masaldır belki; "Gelecek zamanlar içinde" diye başlanacak bir masaldır ki, mutlu bir dünyanın olabileceğini, yâni sevginin, barışın, bağımsızlığın, ezmek, hükmetmek, sömürmek tutkusunu yenebileceğini anlatmaya, hiç değilse düşündürtmeye yönelir.

Tarık Buğra

KİŞİLER:

NUREDDİN: Sultan

İL ARSLAN: Büyük oğlu

GÜNEŞ HATUN: İl Arslan'ın ilk eşi

İLDÜZE: İkinci eşi

MANSUR: Sultanın atabeği

ERTENE BEĞ: Başkumandan

ULUG TEMİR: Kumandan, Güneş'in dayısı

TAY BUĞA, KARA SUNGUR, İL GAZİ: Kumandanlar

İZZET, SENCER: Sultanın oğulları

DİLDAR: Hizmetçi

Ve bilginler, hekimbaşı, askerler.

Birinci Perde

(Dışarıda gün batışının parlak renkleri. Sahne bu yüzden loş, eşya belirsiz. Geniş pencerenin önünde dimdik duran Güneş Hatun bir gölgeden ibarettir. Çok ötelerden müzik, bahçeden de canlı, neşeli çocuk sesleri geliyor.

Batı esmerleşiyor. Dildar ışıkları yakmaya gelir. Güneş Hatun çıkar; çıkarken yüzüne yeni yakılan lâmbanın ışığı düşmüştür. Dildar işini bitirirken Nureddin ile Mansur bahçeden gelir:)

NUREDDİN — Akşam. (*Dildar çıkınca*) Sultanlar fark etmemeli: Küçük mutlulukları özletiyor akşamlar. (*Değişir*) Hocalığın bana Tanrı'nın bağışı oldu; arkadaşlığınla övünürüm. Kararsızlıklarımda, kuşkularımda bana hep ışık tuttun; beni hiç yanıltmadın. Söyle bana Mansur, sultanlık ille sefer, ille zafer midir? Neden sustun?

MANSUR — Sefer düşündüğünüzü bilmezdim efendim.

NUREDDİN — Seferden söz eden kim? Sultanlığı cihangirlik görevi sayan babamdı. Seferler ve zaferlerle yaşadı o; ülkesine ülkeler kattı. Bana gelince Mansur, bu kazanılmış ülkelerin vârisi ve tedirginiyim ben.

MANSUR — Tedirgin mi? Şimdi gerçekten şaşırdım.

NUREDDİN — Nice zamandır ben, Mansur, kazanılmış her ülkenin bir düşman edinmek olduğunu ve kazanılan her ülkenin ötesinde de bir başka düşman ülkenin belirdiğini düşünürüm. Düşünürüm ki düşmanları olan, gücünü, kuvvetini duygu ve düşünce

dünyasını düşmanlığa bağlamak zorundadır. (*Cevap bekler*)

MANSUR — Yanlış diyemem efendim.

NUREDDİN — Nice zamandır, Mansur, zafer tutkusunun yaşamaktan, Tanrı'dan uzaklaşmak olduğunu düşünürüm. Cihangirlik tutkusunun kişisel ve evrensel mutlulukla bağdaşamayacağını düşünürüm. (*Yürür, durur, döner*) Mansur, ben fethedilmiş ülkelerin daima kuşkuda bekçisi değil, gönlü ve uykuları rahat komşusu olmak isterim; o ülkeleri sahiplerine geri vermek isterim. (*Yanına gider*) Söyle şimdi, doğru mu düşünürüm, yanlış mı?

MANSUR — Bağışladığınız dostluk beni heyecanlandırıyor. Ama hocanız yutkunmaktadır.

NUREDDİN — Bana hangisi el verecek?

MANSUR — Yüküm bir değil sultanım. Ve biri ötekinden hafif değil. Böyle bir vebal için sultanın sorumluluğu da, bana hocanınkinden ağır gelmiyor: Sırtınızda soyunuzun, sopunuzun, kumandanlarınızın sorumluluğu var; niyetinizi onların rızasına bağlı görürüm. Konuşunuz onlarla.

NUREDDÎN — Önce doğru gerek bana, bana önce yararlı gerek. Oy dersin; oğullarım, kumandanlarım dersin. Doğru olur, yararlı olur da hangisi rıza göstermez? Bunca vakit hangisi rıza göstermedi?

MANSUR — Bunca vakit yapıp ettikleriniz onlara bir şeyler verirdi; yapıp edeceklerinizden bir şeyler umarlardı. Şimdi ise onlardan bir şeyler, belki de her şeylerini almaya hazırlanıyorsunuz. Endişelendim.

NUREDDİN — Neden?

MANSUR — Onlardan şanlarını istiyorsunuz, ihtişamlarını istiyorsunuz; üstünlüklerini, hükmetmek tutkularını istiyorsunuz. Bunlar bazıları için yaşamanın ta kendisidir sultanım. Bağışlayın; bana öyle gelir ki, onların rızalarını almazsanız öğüt de, dualar da beyhudeleşecektir. (*Işıklar daralıyor ve Nureddin ile Mansur'un büstlerini çevreliyor*)

NUREDDİN — Konuşacağım.

MANSUR — Dilerim açık sözlü davranırlar. Yoksa...

NUREDDİN — Yoksa?

MANSUR — Çok kötü şeyler olabilir. (*Nureddin'in toplantı salonu. Ertene Beğ, Uluğ Temir, İl Gazi, Tay Buğa, Kara Sungur, İl Arslan, Sencer, İzzet*)

NUREDDİN — O ülkelerden aldığımız başlar, baş kaldırmasınlar diye başlarına diktiğimiz ve çiftten çubuktan, dükkândan tezgâhtan kopardığımız, gürze, oka, yaya, kılıca bağladığımız askerlerimize gider, bize hayrı dokunmaz. Ben böyle düşünür, böyle derim. Sen askerimin başı Ertene Beğ; sen, babamın zaferler yoldaşı Uluğ Temir; siz kumandanlarım Tay Buğa, İl Gazi, Kara Sungur ve oğullarım, tahtın vârisi İl Arslan, sen Sencer, sen İzzet: Sizler ne düşünür, ne dersiniz? Hemen istemem sözünüzü. Ölçün biçin, tartışın; varın söyleyin. (*Nureddin çıkar*)

ULUĞ TEMİR — Sabırsızlığın iyi bir şey olmadığını bilirim. Yarına çok var.

ERTENE BEG — Doğru dersin Uluğ Temir, yarına çok var.

ULUĞ TEMİR — Ama...

TAY BUĞA — (*Destekler*) Evet?

ERTENE BEĞ — (*İster istemez*) Peki.

ULUĞ TEMİR — Yok bir şey.

İL GAZİ — Bende var. Sabırsızlık saymadan ve sayılmamasını dileyerek derim ki…

ERTENE BEĞ — İl Gazi! Yarını beklemeden konuşsa konuşsa İzzet konuşur, Sencer konuşur, onlardan da önce İl Arslan konuşur. (*Onlara*) Tahtın ve devletin geleceği bizlerden önce sizin geleceğinizdir: Siz ne dersiniz?

SENCER — Söz bize düşmez. Söz ağabeyim İl Arslan'ındır.

İL ARSLAN — (*Bekledikleri için*) Babam sultan, düşünün, ölçün biçin buyurdu. Tartışma öncesidir bunlar. (*Ötekiler çıkışlara yönelirken ışık Uluğ Temir'de toplandı ve değişerek Güneş Hatun'un girdiği yöne açıldı*)

ULUĞ TEMİR — Olanları bir bilsen.

GÜNEŞ HATUN — Biliyorum dayıcığım. Senin bilmediklerini de.

ULUĞ TEMİR — İl Arslan ne diyor?

GÜNEŞ HATUN — Kocam yarını bekliyor dayıcığım.

ULUĞ TEMİR — Her zaman olduğu gibi seninle konuşmak için. Ne diyeceksin ona?

GÜNEŞ HATUN — Onun bana söyleyeceklerine bakar.

ULUĞ TEMİR — Dinle Güneş.

GÜNEŞ HATUN — Dayıcığım.. yarına çok var. Ve sabırsızlığın iyi bir şey olmadığını söyleyen sensin.

ULUĞ TEMİR — Sabırsızlık değil.

GÜNEŞ HATUN — Öyleyse, telâş.

ULUĞ TEMİR — Belki.

GÜNEŞ HATUN — Anlamıyorum dayıcığım. Ertene Beğ çekiliyor; askerin başına sen geçeceksin. Sultan da yaşlandı; her şey sana kalacak.

ULUĞ TEMİR — Bana değil, bize kalacak; sana ve bana. Ama Güneş, kalacak ülke, onun istediği olursa neye yarar? Çiftlik kâhyalığı istemiyorum ben. Sen ister misin?

GÜNEŞ HATUN — Beni neden karıştırıyor, neden biz diyorsun dayıcığım?

ULUĞ TEMİR — Çünkü biz aynı kandanız.

GÜNEŞ HATUN — Ve kan sende sürüyor.

ULUĞ TEMİR — O da ne demek?

GÜNEŞ HATUN — Benim çocuğum olmuyor demek, senin oğulların var demek.

ULUĞ TEMİR — Güneş, sen kuşku küpüsün. Güven bana. Güvenmek zorundasın. Açık ol: Kuşa dönmüş bir ülke mi, yoksa karları erimeyen dağların, suları çekilmeyen ırmakların ötelerine ve daha, daha ötelerine hükmetmek mi? Neden güldün?

GÜNEŞ HATUN — Coşkunluğuna. Ve sultanımız kaynatamın bir sözünü hatırladığım için.

ULUĞ TEMİR — Söyler misin o sözü?

GÜNEŞ HATUN — Mutluluk yetimlerinin tutkusudur cihangirlik diyordu. Yengem sana oğullar verdi dayıcığım; ama galiba, mutluluk veremedi.

ULUĞ TEMİR — Peki ya sen? Sen mutlu musun?

GÜNEŞ HATUN — Ben, dayı, İl Arslan'ı canımdan çok severim.

ULUĞ TEMİR — Bunu sormadım ben; mutlu musun dedim ve yıllar yılı bekleyip de sonunda umut kestiğin doğumu düşündüm de dedim.

GÜNEŞ HATUN — Dayı!

ULUĞ TEMİR — İl Arslan'a ne diyeceksin?

GÜNEŞ HATUN — Onun söyleyeceklerine bakar bu. (*Kapıya doğru yürüyen Uluğ Temir'den çekilen ışık aksi yönden gelen Nureddin'e de düşer: Nureddin - Güneş*)

NUREDDİN — Ne diyor?

GÜNEŞ HATUN — İyi karşıladığını söyleyemem efendim.

NUREDDİN — Pekâlâ. Ya kocan?

GÜNEŞ HATUN — Henüz konuşmadık, efendim. Ama kesin olarak bildiğim bir şey var; sizin en önemsiz bir istek belirtiniz, İl Arslan için buyruktur.

NUREDDİN — Diyorsun?

GÜNEŞ HATUN — Yemin ederim. Ve efendim, bana ne kadar acı, size ne kadar aykırı gelse de söylemeden yapamam ki, kendisine çocuk veremediğim oğlunuzun beni hoş tutuşu, herhalde, güzelliğim için değil,

Tanrı biliyor, size karşı olan hayranlık ve bağlılığını paylaştığım içindir.

NUREDDİN — Sağ ol. *(İl Arslan gelir)*

İL ARSLAN — Efendim

NUREDDİN — Söylediklerim için konuşacaksan sus, yarını bekle. Ben aylarca düşündüm, sen de bir güncük düşün. Ben güvendiğime danıştım, keşke senin de senden bir şey beklemeyen, senden korkmayan, çünkü gerçekten başka hiçbir şeye değer vermeyen bir dostun olsaydı da danışabilseydin! Niyetimi sizlere açıklarken Ertene Beğ'e değil, Uluğ Temir'e değil, ötekilere de değil, hep sana baktım, yalnız sana baktım. Ve sâdece tedirginlik gördüm sende; eli kolu tutmaz, yol yordam bilmez telâşın çırpınışını gördüm. Yazık, dedim; yalnızlığını düşündüm, içim sızladı; bir Mansur'u yok dedim. Olsaydı yarını güvenle, için rahat beklerdin. Gene de bekle.

İL ARSLAN — Bir değil, beş Mansur'um olsa da beşine birden danışsam, benim kararım, ulu atam, senin isteğindir.

NUREDDİN — İl Arslan, İl Arslan! Oğlumla konuşmuyorum ben. Seni mirasımdan etmeyi düşünseydim reyini almazdım. Bir askerimle de konuşmuyorum; öyle olsaydı buyururdum yapardın. Ben sana vebali omuzlarına yüklenecek Devlet adına düşün derim. (*Nureddin kararır*)

İL ARSLAN — Ne diyeceğimi bilmiyorum, bilmiyorum.

GÜNEŞ HATUN — Asıl diyeceğini söylemekten çekinirse hep böyle olur insan.

İL ARSLAN — Babam bana benden bir şey beklemeyen, benden korkmayan dosttan söz eder. Çoktan bulmuşum ben onu; Tanrı seni bağışlamış bana. Ama sen, sen bile bir şey yapamazsın babamın bende gördüğü tedirginliğe.

GÜNEŞ HATUN — Doğru; senin tedirginliğin bende çoğalır ancak; tıpkı sevinçlerinin, başarılarının, mutluluğunun bende çoğalışı gibi. Üzülme.

İL ARSLAN — Elde mi?

GÜNEŞ HATUN — Baban senden bir şey sorar, içinden geleni söylemeni ister; söyle.

İL ARSLAN — Söyle demesi kolay.

GÜNEŞ HATUN — O zor da üzülmek, öfkelenmek mi kolay?

İL ARSLAN — Eli kolu tutmaz telâş dedi babam. Haklıydı da; telâştı o. Ama artık aczimi daha iyi anlıyorum; bu yüzden de telâş öfkeye dönüyor.

GÜNEŞ HATUN — Sen âciz değilsin İl Arslan. Senin elini kolunu tutan aczin değil, saygındır. Baban sultanımız, "oğlumla konuşmuyorum ben", dedi. Sen de oğul gibi değil, yarının sultanı gibi düşün ve konuş; içinden geleni söyle. (*Bekler*) Hiç değilse bana söyle. Gerçi ben güngörmüş, üstün aklını bilgiyle ve görgüleriyle beslemiş biri değilim; ama ben de senden korkmam ve senden başıma tâc olan sevginden başka bir şey beklemem: Bana söyle.

İL ARSLAN — Babamın niyetine, bu kadar üzülsem de, Güneş, yanlış diyemiyorum ben.

GÜNEŞ HATUN — Düşüncen bu ise?

İL ARSLAN — Düşünce ile ilgisi yok bunun, Güneş. Sevmiyorum milyonlarca insanla, bin bir konuyla uğraşmayı. Şimdi anlıyorum tahtı babamdan, babamı tahttan ayrı düşünemez hâle geldiğimi. Çoktan silmişim kafamdan sultanlığı ben. Seninle, yalnız seninle mutluyum ben.

GÜNEŞ HATUN — İl Arslan!

İL ARSLAN — Sonra dayın. Uluğ Temir. Açıkça belli etti; doğru bulmuyor o babamın niyetini.

GÜNEŞ HATUN — Ne önemi var bunun?

İL ARSLAN — Askerimin başına o geçecek.

GÜNEŞ HATUN — Sana bağlıdır bu.

İL ARSLAN — Elbette. Ama töre var.

GÜNEŞ HATUN — Töre. Yasa değil. Töreleri devlet çıkarları getirir ve götürür. Tahtların kaderi de bunun kavranıp kavranamayışına bağlıdır. (*Yaklaşır:*) Baban sultanımıza bak: Hangi töre gereğidir bu dileği? (*Elleri İl Arslan'ın omuzlarında, ışıldar*) Üzülme. (*Ayrılır. Bir şamdanı yakmaya hazırlanır*) Öfkelenme, yılma. (*Yüzü aydınlanır*) Âciz değilsin sen İl Arslan. Yarını yeniden düşün. İyi düşün ve içinden geleni söyle.

İL ARSLAN — Söyleyeceğim. (*Çıkışa yönelir*)

GÜNEŞ HATUN — (*Yüzü ışıkta*) Söyle canım. (*Güneş dimdik. Nureddin gelir*) Ah, buyurunuz efendim.

NUREDDİN — İl Arslan?

GÜNEŞ HATUN — Odasında efendim.

NUREDDİN — Konuştunuz mu?

GÜNEŞ HATUN — Evet efendim. Uzun uzun. Ama çok başka bir şeyi. Bence çok daha önemli olan bir şeyi.

NUREDDÎN — Nedir bu çok daha önemli olan?

GÜNEŞ HATUN — Ben efendim, İl Arslan'ın tekrar evlenmesini isterim.

NUREDDÎN — Nasıl nasıl?

GÜNEŞ HATUN — (*Ara vermez, döner*) Ona oğullar verecek bir hatun almasını isterim.

NUREDDÎN — Güneş!

GÜNEŞ HATUN — Gerekli görürüm bunu. Buldum da uygun.

NUREDDÎN — Senden uygun kim olabilir İl Arslan'a?

GÜNEŞ HATUN — Övülür güzelliği.

NUREDDÎN — Sen güzel aratmazsın.

GÜNEŞ HATUN — Sağ olun, efendim. Gereksiz konuştum: Size torunlar verecektir o.

NUREDDÎN — Torundan çok neyim var, deli gelinim.

GÜNEŞ HATUN — Ama İl Arslan, efendim.

NUREDDÎN — Anlamıyorum seni Güneş Hatun: Nasıl razı olursun senden başka isteyen, düşünen yokken, onu başkasıyla paylaşmaya?

GÜNEŞ HATUN — (*Gülümser*) Sevgi bencillik değildir efendim, benim için. (*Işıktan uzaklaşır*) Sevgime lâyık olmak isterim ben. Hak etmek isterim onu. Yoksa küçülür ve çirkinleşirim kendi gözümde. Koruyamam sevgimi.

NUREDDÎN — (*Güneş'i buyruğa çeker, saçlarını okşar*) Unut bunu Güneş Hatun. Hiç değilse sana yakışan sabırla birkaç ay bekle. Şu karışık günler geçsin, her şey ve herkes yerine otursun. Şimdi hepimizin kafası rahat olmalı. En çok da kocanın. Korkarım İl Arslan şimdi yarını değil, bunu düşünmektedir.

GÜNEŞ HATUN — Bağışlayın efendim; ama bu konuyu ben yarından ve sizden ayıramıyorum.

(*Onlar kararırken bahçe kapısında ve pencerede sabah aydınlığı. Aydınlık yayılırken Uluğ Temir ve Güneş*)

GÜNEŞ HATUN — Kocam babası gibi düşünmektedir, dayıcığım.

ULUG TEMİR — Sen bir şey söylemedin mi?

GÜNEŞ HATUN — İşe yaramadı dayıcığım.

ULUG TEMİR — İnanmıyorum sana. İstesen vazgeçirtirdin.

GÜNEŞ HATUN — Fakat üzülür, hep tedirgin yaşardı. İstemem bunu dayıcığım: Kocamı severim ben.

ULUĞ TEMİR — Seni tanırım Güneş: Bir çiftlik ağasının karısı gibi yaşamak istemezsin sen. Fethedilmiş ülkeler geri verilecek, ordu da çiftlik koruyucuları kadar kalacak. İşte senin başmelîkeliğin.

GÜNEŞ HATUN — Kader dayıcığım; karşı durulmaz.

ULUĞ TEMİR — *(Bir an bakar. Yarı kuşku, yarı tehdit)* Söyle bana Güneş, neler kuruyorsun sen?

GÜNEŞ HATUN — Yoo dayıcığım, öfkelenme: Konuşmam için öfke gerekmez. Ve öfke yetmez. Kurduğum bir şey yok: İnsan güler yüzle katlanmalıdır kadere diyorum, hepsi o kadar. Yoksa acı olur kader. (Bir an bakışırlar)

(*Toplantı salonu. Nureddin ve ilk toplantıdakiler*)

NUREDDİN — Küçükler saygı zoruyla etkilenmesinler diye sorumun cevabını en küçükten başlayarak isteyeceğim. Söyle Sencer: Niyetim için ne dersin, niçin dersin?

SENCER — Senin bir askerin ya da görev bağışladığın için işgüderin olsaydım konuşma kolaylaşırdı ve boynumun borcu olurdu. Bir yetkim, bir sorumluluğum yoktur ki, düşüncen doğrudur ya da yanlıştır diyeyim. Benim oyum, tahtın vebalini yüklenecek ağam İl Arslan'ın oyudur.

NUREDDİN — Pekâlâ. Sen, İzzet?

İZZET — Doğru konuştu Sencer. Söz hakkım, benim de sevdiğim, saydığım ağam İl Arslan'ındır.

NUREDDİN — Pekâlâ. Ve o halde, burada kalmanız, söylenecekleri öğrenmeniz doğru düşmez: Gidin ve sonuç ne olursa olsun hoşnutlukla kalın. /

(*İzzet ve Sencer çıkarken*)

NUREDDİN — Sen, kıdemi ve yaşı küçük, ama değeri ulularına eşit askerim Kara Sungur, konuş.